

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 624/2023-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Albínom Lanczom, advokátom, Mierová 33, Galanta, proti postupu a uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB-4T/18/2016 zo 14. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB-4T/18/2016 zo 14. augusta 2023 **boli porušené** základné práva sťažovateľa na slobodu pohybu a pobytu podľa čl. 23 ods. 1, slobodu podnikania podľa čl. 35 ods. 1, súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB-4T/18/2016 zo 14. augusta 2023 **zrušuje a vec vracia** Špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **4 000 eur**, ktoré **je** mu Špecializovaný trestný súd **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Špecializovaný trestný súd **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. septembra 2023 v časti, ktorá bola uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 624/2023-19 zo 7. decembra 2023 prijatá na ďalšie konanie, domáha vyslovenia porušenia čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 1, 2, 3 a 4, svojich základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 23, čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojich práv podľa čl. 5 ods. 4, čl. 6 ods. 1 a čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie Špecializovaného trestného súdu zo 14. augusta 2023, prikázať bezodkladné zrušenie uložených obmedzení a povinností, priznanie primeraného finančného zadostučinenia vo výške 48 000 eur a nárok na náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a vyjadrení účastníkov vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľ bol v procesnom postavení obžalovaného uznesením sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 33Tp/13/2012 z 15. februára 2012 prepustený z väzby na slobodu a bol prijatý jeho písomný sľub. Sťažovateľova väzba bola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka a boli mu uložené povinnosti a obmedzenia. Ďalšími uzneseniami sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 33Tp/13/2012 z 13. júna 2012 a Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4T/18/2016 z 15. februára 2017 boli uložené povinnosti a obmedzenia zmenené tak, že v dobe podania ústavnej sťažnosti sú sťažovateľovi platné uložené nasledovné povinnosti a obmedzenia:

- zákaz vykonávať osobne alebo sprostredkovane podnikateľskú činnosť v zmysle ustanovenia § 2 Obchodného zákonníka,

- pravidelne sa dostavovať k probačnému a mediačnému úradníkovi v ním určenom čase a na každé predvolanie súdu, ktorý vedie konanie, a oznámiť súdu, ktorý vedie konanie, každú zmenu miesta pobytu,

- zákaz vycestovať mimo územie Slovenskej republiky.

4. Sťažovateľ podal 18. apríla 2023 návrh na zrušenie povinností a obmedzení, o ktorom Špecializovaný trestný súd rozhodol namietaným uznesením zo 14. augusta 2023 tak, že žiadosť sťažovateľa zamietol a uložené obmedzenia a povinnosti ponechal v platnosti. Napadnuté uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 23. augusta 2023.

II. Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta absolútnu neprimeranosť a neproporcionálnosť uložených povinností a obmedzení najmä s poukazom na dĺžku ich trvania. Sťažovateľ je zaťažený zásahom do svojich práv a slobôd od 15. februára 2012, teda vyše 11 a pol roka, a to bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom prispel k dĺžke samotného trestného konania. Pri takom dlhom trvaní obmedzení a povinností sťažovateľ namieta, že obmedzenia jeho základných práv a slobôd nie sú potrebné a nemajú zmysel. V tejto súvislosti došlo k porušeniu ním označených základných práv na osobnú slobodu, slobodu pohybu, slobodu podnikania a práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces podľa ústavy a dohovoru. Sťažovateľ namieta aj nerovnaké zaobchádzanie, ktoré opiera o skutočnosť, že jeho spoluobžalovanej v trestnej veci [REDAKOVANÉ] boli za totožného skutkového a právneho stavu uložené obmedzenia a povinnosti zrušené, v čom sťažovateľ vidí porušenie princípu rovnakého zaobchádzania a zákazu diskriminácie, teda čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 3 ústavy.

6. Sťažovateľ tvrdí, že pre mechanizmus nahradenia väzby musia platiť totožné pravidlá ako pre samotnú väzbu, teda aj zákonom stanovená maximálna lehota trvania väzby, ktorá v sťažovateľovom prípade je 36 mesiacov a ktorá bola podľa neho v rozpore so zákonom predĺžená o ďalších 8 rokov trvania uložených povinností a obmedzení. Takáto prax bez akýchkoľvek časových mantinelov vytvára podľa sťažovateľa úplnú právnu neistotu a vákuum a je v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy, ako aj s čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 2 ústavy. Vzhľadom na okolnosti tejto veci nepovažuje sťažovateľ len konštatovanie porušenia základných práv a zrušenie napadnutého uznesenia za dostatočné. Za viac ako 11 rokov trvajúce obmedzenia jeho zárobkových možností a jeho životnej úrovne požaduje priznať primerané finančné zadost'učinenie 48 000 eur.

III. Vyjadrenie Špecializovaného trestného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie Špecializovaného trestného súdu:

7. Špecializovaný trestný súd sa vyjadril k neprimeranej dĺžke zásahov do práva slobôd sťažovateľa v tom zmysle, že konanie v trestnej veci sťažovateľa prebieha bez prieťahov, úkony trestného konania sú vykonávané plynule v časovej postupnosti zodpovedajúcej skutkovej a právnej náročnosti prejednávanej trestnej veci. Súd poukázal na to, že predmetom obžaloby je 293 čiastkových skutkov, ktoré spáchali desiati obžalovaní, na ktorých sa vo veľkom rozsahu mal podieľať práve sťažovateľ. Obžalovaní využívajú všetky dostupné procesné oprávnenia, rozhodovanie o ktorých taktiež prispelo k celkovej dĺžke tohto konania. V danej veci už Špecializovaný trestný súd raz rozhodol a Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo 16. augusta 2022 rozsudok Špecializovaného trestného súdu z 9. júna 2020 zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa z dôvodu personálnych zmien v senáte.

8. K argumentácii sťažovateľa o nerovnakom zaobchádzaní so sťažovateľom v porovnaní s obžalovanou [REDAKOVANÉ] Špecializovaný trestný súd uviedol, že v čase jeho rozhodovania bola vo výkone trestu odňatia slobody v inej trestnej veci, po výkone ktorého bude vykonávať ďalší trest odňatia slobody. Obžalovanej preto v súčasnej dobe výkonu podnikateľskej činnosti bránia

aj uložené tresty. K tvrdeniu sťažovateľa, že pre mechanizmus väzby musia platiť totožné pravidlá ako pre samotnú väzbu, podľa súdu nemožno súhlasiť, pretože rozhodnutie o uložení primeraných obmedzení a povinností nemožno považovať za rozhodnutie o väzbe.

III.2. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení odkázal na svoju ústavnú sťažnosť, v ktorej sa komplexne vysporiadava so všetkými argumentmi Špecializovaného trestného súdu. K neprimeranej dĺžke zásahov dodal, že zrušenie predchádzajúceho rozsudku v merite veci zapríčinil samotný nesprávny postup Špecializovaného trestného súdu, čo malo za dôsledok povinnosť vykonať hlavné pojednávanie odznova. Konanie preto nemožno nazvať bezprietahovým a pochybenie nemožno pripísať sťažovateľovi.

10. K nerovnakému zaobchádzaniu a stanovisku odporcu sťažovateľ doplnil, že v priebehu novembra boli uložené povinnosti a obmedzenia zrušené spoluobžalovanému [REDAKOVANÉ], ktorý nebol vo výkone trestu odňatia slobody, na rozdiel od obžalovanej [REDAKOVANÉ] v prípade ktorej sa Špecializovaný trestný súd týmto snažil obhájiť svoj nerovnaký prístup k sťažovateľovi.

11. Sťažovateľ tiež poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1087/22, v zmysle ktorého sa lehota zákonného trvania väzby viaže aj na možnosť aplikácie obmedzujúcich opatrení.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na skutkové okolnosti prípadu sťažovateľa, ktorý sa o zrušenie uložených primeraných povinností a obmedzení snažil opakovane. Predchádzajúci návrh na zrušenie obmedzení a povinností zo 14. októbra 2022 Špecializovaný trestný súd uznesením z 3. februára 2023 zamietol a uložené obmedzenia a povinnosti ponechal v platnosti. Najvyšší súd následne uznesením sp. zn. 4 Tost 6/2023 z 22. februára 2023 podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu z 3. februára 2023 ako neprípustnú, keďže Trestný poriadok neustanovuje, že by výslovne pripúšťal podanie sťažnosti proti rozhodnutiu súdu, ktorým podľa § 82 ods. 2 rozhodol o primeraných povinnostiach a obmedzeniach obvineného.

13. Uvedené uznesenie najvyššieho súdu bolo predmetom ústavného prieskumu v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 289/2023, ktoré inicioval sťažovateľ. Uznesením č. k. IV. ÚS 289/2023-16 z 23. mája 2023 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa odmietnutá ako zjavne neopodstatnená. Ústavný súd v tomto prípade konštatoval, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevykazuje známky neprípustnej aplikácie právneho predpisu, pričom najvyšší súd vychádzal z doslovného znenia Trestného poriadku, ktorý rozhodnutie o primeraných povinnostiach a obmedzeniach nepovažuje za rozhodnutie o väzbe. Napriek skutočnosti, že všeobecné súdy nie sú pri posudzovaní prípustnosti sťažnosti proti rozhodnutiu súdu podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku jednotné, ústavnému súdu neprislúcha túto rozbiehajúcu sa judikatúru zjednocovať *in abstracto*.

14. Sťažovateľ následne podal ďalší návrh na zrušenie primeraných povinností a obmedzení 18. apríla 2023, ktorý Špecializovaný trestný súd napadnutým uznesením zo 14. augusta 2023

zamietol. Ako sám sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, v tomto prípade už sťažnosť proti napadnutému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu nepodával, podal rovno ústavnú sťažnosť.

15. Predmetom rozhodovania všeobecného súdu podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku je v prvom rade posúdenie existencie väzobného dôvodu ako základného materiálneho predpokladu ďalšieho trvania uložených povinností a obmedzení. Tento senát ústavného súdu sa nestotožňuje s doslovným výkladom relevantných ustanovení Trestného poriadku, ktoré realizoval najvyšší súd pri konštatovaní neprípustnosti sťažnosti proti rozhodnutiu o návrhu na zrušenie alebo zmenu primeraných povinností a obmedzení, ktorý bol odobrený aj uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 289/2023. Hoc v týchto súvislostiach nejde priamo o rozhodnutie o väzbe, ktoré by Trestný poriadok explicitne uvádzal v taxatívnom výpočte ustanovenia § 72 ods. 1 Trestného poriadku, vo svojej podstate tu všeobecný súd rozhoduje o existencii či neexistencii väzobného dôvodu a obmedzení základných ľudských práv a slobôd (sloboda pohybu a pobytu, sloboda podnikania, právo na súkromie a pod.), ktoré častokrát predstavujú výrazný zásah do práv dotknutej osoby, i keď nemusí ísť priamo o osobnú slobodu. Vzhľadom na uvedené III. senát ústavného súdu vyjadruje presvedčenie, že sťažnosť proti rozhodnutiu všeobecného súdu o návrhu na zrušenie alebo zmenu primeraných povinností a obmedzení podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku je prípustná, a preto by mala byť dotknutou osobou vyčerpaná skôr, než sa obráti ústavnou sťažnosťou na ústavný súd.

16. Za daných skutkových okolností veci sťažovateľa (body 12 až 14) a pri rozbiehajúcej sa judikatúre samotných všeobecných súdov v otázke prípustnosti opravného prostriedku proti napadnutému uzneseniu všeobecného súdu však ústavný súd konštatuje, že dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle ustanovenia § 132 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pre ktoré sťažovateľ nevyčerpal uvedený prostriedok nápravy, sú dané, a preto ústavný súd prijal jeho ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a vec meritórne posúdil.

17. Podstatu argumentácie sťažovateľa tvoria námietky voči neúnosne dlho trvajúcemu, a teda neproporcionálnemu zásahu do jeho základných práv a slobôd prostredníctvom inštitútu primeraných povinností a obmedzení, ktoré mu boli uložené pri nahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Tieto povinnosti a obmedzenia neboli napadnutým uznesením odporcu zrušené ani po predchádzajúcich opakovaných pokusoch, napriek tomu, že v prípade iných spoluobžalovaných k zrušeniu došlo.

18. Primerané povinnosti a obmedzenia podľa § 82 Trestného poriadku sa použijú výhradne v prípade, ak sudca rozhoduje podľa § 80 alebo § 81 Trestného poriadku o tom, že sa obvinený ponecháva na slobode alebo že sa z väzby prepúšťa na slobodu pri nahradení väzby. Uloženie primeraných povinností a obmedzení sa viaže na existenciu dôvodov väzby a jeho účelom je prispieť k dosiahnutiu účelu väzby aj bez obmedzenia osobnej slobody obvineného. V prípade sťažovateľa išlo o uloženie primeraných povinností a obmedzení uznesením sudkyne pre prípravné konanie z 15. februára 2012, ktorým bol sťažovateľ prepustený z väzby, ktorá bola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka a bol prijatý jeho písomný sľub.

19. Povinnosti a obmedzenia sú nástrojom zásady, v zmysle ktorej sa v pochybnostiach má rozhodnúť v prospech slobody obvineného, a to napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu

väzby, teda umožňujú stíhať obvineného na slobode s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv.

20. Z podstaty primeraných povinností a obmedzení podľa § 82 Trestného poriadku vyplýva, že sú vždy spojené so zásahom do niektorého zo základných práv alebo slobôd dotknutého subjektu. Sťažovateľovi je uložený zákaz vykonávať podnikateľskú činnosť, zákaz vycestovať mimo územia Slovenskej republiky a povinnosť pravidelne sa hlásiť probačnému a mediačnému úradníkovi a oznamovať mu zmenu pobytu. Uložené obmedzenia a povinnosti teda predstavujú zásah do slobody pohybu a pobytu garantovaného čl. 23 ústavy a zásah do práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy. Pokiaľ by takéto obmedzenia spĺňali podmienku legality, legitimacy a proporcionality, bolo by potrebné ich kvalifikovať ako ústavne konformné a súladné s ústavou a dohovorom (podobne III. ÚS 372/2018).

21. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

22. Ústavný súd preskúmal obsah odôvodnenia napadnutého uznesenia Špecializovaného trestného súdu zo 14. augusta 2023, ktorým bola žiadosť sťažovateľa na zrušenie obmedzení a povinností zamietnutá. K existencii dôvodov preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku súd stroho konštatoval, že na základe dokazovania na hlavných pojednávaniach je toho názoru, že skutky, pre ktoré je vedené trestné konanie, sa stali, majú znaky trestných činov a je dôvodné podozrenie, že tieto skutky spáchal obžalovaný (sťažovateľ), pričom naďalej existuje dôvodná obava, že obžalovaný bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil. V čase rozhodovania Špecializovaného trestného súdu (14. augusta 2023) už uloženie primeraných povinností a obmedzení trvalo (od 15. februára 2012) 11 rokov a 6 mesiacov.

23. V zmysle ustanovenia § 82 ods. 2 Trestného poriadku k zrušeniu alebo zmene primeraných povinností a obmedzení v prípravnom konaní dochádza na návrh, v konaní pred súdom môže o ich zrušení rozhodnúť súd aj bez návrhu. V prípade sťažovateľa sa dohľadom probačného a mediačného úradníka nahrádzala väzba preventívna, teda účelom uložených primeraných povinností a obmedzení pri existencii a trvaní väzobného dôvodu preventívnej väzby bolo dosiahnuť účel väzby aj bez obmedzenia osobnej slobody sťažovateľa, a to je, aby sťažovateľ nepokračoval v trestnej činnosti, z ktorej bol obvinený, momentálne už obžalovaný. Bez toho, aby ústavný súd vyjadroval nejaký právny záver k dôvodnosti a vhodnosti uložených primeraných povinností a obmedzení, keďže táto otázka nie je predmetom jeho prieskumu ani námietok sťažovateľa a patrí do právomoci všeobecných súdov, sa samotné uloženie obmedzení a povinností pri nahradení preventívnej väzby, ich povaha v spojení s rozsahom ekonomickej trestnej činnosti, ktorá je (aj podľa vyjadrenia odporcu) kladená sťažovateľovi za vinu, javí ako zásah, ktorý bol realizovaný v súlade so zákonom podľa § 80 a 82 Trestného poriadku (legálne) pre účely predchádzať v pokračovaní trestnej činnosti a zabezpečiť riadny výkon spravodlivosti (legitímne) a bol realizovaný miernejším spôsobom než by bolo obmedzenie osobnej slobody väzbou (proporcionálne).

24. Podmienka legality, legitimacy a proporcionality zásahu však musí byť splnená počas celej doby trvania primeraných povinností a obmedzení. V konaní pred súdom, ktorý o ich zrušení môže rozhodnúť aj bez návrhu, by ich existenciu mal súd skúmať z vlastnej iniciatívy a, samozrejme, aj na návrh obžalovaného. Ústavný súd, ktorý nie je súdom skutkovým a nenáleží mu vstupovať do skutkových záverov všeobecných súdov, pokiaľ nie sú arbitrárne, však v tomto prípade musí konštatovať, že okrem skutočnosti, že sa Špecializovaný trestný súd v napadnutom uznesení okrem stručného konštatovania, že väzobný dôvod stále existuje, vôbec nezaoberal atribútmi legality, legitimacy a najmä proporcionality zásahu do základných práv sťažovateľa, a to najmä s ohľadom na obdobie 11 a pol roka ich trvania.

25. V uznesení č. k. IV. ÚS 589/2022-32 ústavný súd konštatoval, že samotná dĺžka trvania obmedzenia *a priori* nemusí bez ďalšieho signalizovať neprípustný zásah do označených práv sťažovateľa. No aj v tomto prípade, keď uložené povinnosti a obmedzenia trvali 4 roky stále vo fáze prípravného konania, pripustil, že oslabovanie dôvodnosti udržiavania prijatých opatrení v konfrontácii s výsledkami vyšetrovania vedeného stále len v prípravnom konaní (a to aj napriek proklamovanej náročnosti a rozsiahlosti veci), keď už aj samotným plynutím času sa predostretá potreba na zabezpečovaní riadneho chodu spravodlivosti aj v spojení s riadnym dodržiavaním prijatých opatrení sťažovateľom oslabuje až do roviny, keď v dôsledku plynutia času postupne eroduje jej materiálna podstata (rozumej aj obsahová náplň).

26. Práve obsah práv na slobodu pohybu a pobytu bude limitovať rozsah či trvanie uložených opatrení (primerané povinnosti a obmedzenia v zmysle § 86 Trestného poriadku) nahradzujúcich väzbu. Aj bez výslovného zakotvenia maximálnej lehoty trvania týchto opatrení v Trestnom poriadku totiž takéto opatrenia, resp. obmedzenia nesmú neprimeraným spôsobom zasahovať do práv a slobôd obvinených či obžalovaných. Rozsah, intenzita i čas trvania obmedzení musia vzhľadom na okolnosti danej veci rešpektovať základné práva a slobody jednotlivca, predovšetkým právo na slobodu pohybu a pobytu (podobne I. ÚS 55/2022).

27. V prípade sťažovateľa je dĺžka trvania uložených povinností a obmedzení v rozsahu 11 rokov a 6 mesiacov (ku dňu napadnutého uznesenia) celkom zrejme neproporcionálna a nie je možné ju ospravedlniť ani s ohľadom na možnú faktickú náročnosť trestnej veci, počet spoluobžalovaných a veľkosť trestného spisu, navyše, ak trvanie trestného konania a vrátenie veci sťažnostným súdom na nové konanie (bod 7 nálezu) z dôvodu procesného pochybenia Špecializovaného trestného súdu nebolo spôsobené sťažovateľom. Takáto dĺžka trvania povinností a obmedzení vyvoláva aj vážne pochybnosti vo vzťahu k samotnej legalite a legitimitate trvania zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa. Skutočnosť, že dokazovanie na hlavných pojednávaniach potvrdzuje dôvodné podozrenie, že skutky, ktoré majú znaky trestných činov, spáchal sťažovateľ, nemusí bez ďalšieho znamenať, že dôvod väzby ako základný predpoklad trvania primeraných povinností a obmedzení stále existuje. Úvahy odporcu v tomto smere však nemôže ústavný súd preskúmať, keďže odôvodnenie napadnutého uznesenia, ktorým odporca zamietol žiadosť sťažovateľa na zrušenie primeraných povinností a obmedzení, tieto neobsahuje. V tomto prípade sťažovateľa je trvanie primeraných obmedzení a povinností, ktoré okrem iného prekročilo aj základnú sadzbu zákazu činnosti podľa § 61 ods. 2 Trestného zákona (jeden až desať rokov, pozn.), natoľko excesívne, že už sa stratila aj ich samotná materiálna podstata.

28. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že napadnutým postupom a uznesením Špecializovaného trestného súdu, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa na zrušenie primeraných obmedzení a povinností, došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 ústavy, ako aj základného práva na slobodu pohybu a pobytu podľa čl. 23 ods. 1 ústavy a práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 3 písm. c) a čl. 5 ods. 4 dohovoru:

29. Vzhľadom na obsah argumentácie sťažovateľa, citáciu ustanovení o porušených právach a znenie článkov 5 a 6 dohovoru je zrejmé, že sťažovateľ v petite svojej sťažnosti v dôsledku chyby v písaní označil ako porušené právo podľa čl. 6 ods. 1 písm. c), pričom správne ide o právo podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

30. Už zo samotného znenia citovaných ustanovení ústavy a dohovoru jednoznačne vyplýva, že tieto sú *ratione materiae* aplikovateľné iba na prípady, keď dochádza alebo došlo k pozbaveniu osobnej slobody fyzickej osoby zadržaním, zatknutím, uvalením väzby alebo výkonom trestu odňatia slobody, či uplatnením iných inštitútov (pozri čl. 5 ods. 1 dohovoru), ktoré v danej veci neprichádzali do úvahy a k ich uplatneniu nedošlo. Napadnutým uznesením Špecializovaného trestného súdu sa rozhodovalo o zachovaní obmedzení a povinností spojených s nahradením väzby miernejším prostriedkom v čase, keď už bol sťažovateľ na slobode. V predmetnej veci preto nemožno uvažovať o porušení hmotných a procesných práv, ktoré sú inkorporované v uvedených ustanoveniach ústavy a dohovoru, napadnutým postupom a uznesením Špecializovaného trestného súdu (podobne IV. ÚS 589/2022, I. ÚS 205/2022, I. ÚS 55/2022).

31. Ústavný súd preto konštatuje absenciu príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením základného práva na osobnú slobodu podľa uvedených článkov ústavy a dohovoru a napadnutým postupom a uznesením Špecializovaného trestného súdu, preto ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovuje.

IV.2. K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 1, 2, 3 a 4 ústavy:

32. Článok 2 ods. 2 a čl. 13 ods. 1, 2, 3 a 4 ústavy vyjadrujú špecifické ústavné princípy. Označené články ústavy neupravujú základné právo a slobodu, ktorých ochrany by bolo možné domáhať sa samostatne v konaní podľa čl. 127 ústavy. Ústavný súd v tomto kontexte podotýka, že ústava nepredpokladá prieskum ústavných princíпов a zásad podľa týchto článkov ústavy o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorých obsahom nie sú základné ľudské práva a slobody, a preto nie sú priamo aplikovateľné v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy (IV. ÚS 402/2021, III. ÚS 485/2021, IV. ÚS 402/2021).

33. Ustanovenie čl. 12 ods. 2 obsahuje pozitívny záväzok štátu premietnuť do právneho poriadku tie antidiskriminačné zásady a opatrenia, ktoré uvedený článok obsahuje, a nie je teda priamo aplikovateľný orgánmi verejnej moci Slovenskej republiky v individuálnych prípadoch (III. ÚS 485/2023, III. ÚS 51/08, III. ÚS 316/2011). Aplikácia čl. 12 ods. 2 sa v individuálnych sťažnostiach zásadne viaže na vyslovenie porušenia individuálne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa.

34. Nerovnaké zaobchádzanie a diskrimináciu, teda porušenie čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 3 ústavy sťažovateľ odôvodňuje tým, že jeho spoluobžalovanej [REDAKOVANÉ] boli za rovnakého skutkového a právneho stavu v ich spoločnej trestnej veci uložené obmedzenia a povinnosti zrušené. Na vyjadrenie odporcu, že spoluobžalovaná v danom čase vykonávala trest odňatia slobody, ktorý jej bol uložený v inej trestnej veci, reagoval protiargumentom, že rovnako boli obmedzenia a povinnosti v novembri 2023 zrušené aj obžalovanému [REDAKOVANÉ]. Tu však ústavný súd konštatuje, že skutočnosť, že sú dvaja ľudia spoluobžalovaní v tom istom trestnom konaní, neznamená, že ich možno na účely posúdenia možnej diskriminácie či nerovnakého zaobchádzania považovať za osoby v rovnakom postavení. Pri rozhodovaní o existencii či neexistencii dôvodov väzby, ktoré sú predpokladom na uloženie obmedzení a povinností podľa § 82 Trestného poriadku, musí všeobecný súd posudzovať každý prípad a osobu každého obvineného, resp. obžalovaného individuálne. Osoba obvineného (obžalovaného) hrá dôležitú úlohu ako pri skúmaní existencie dôvodov väzby, tak aj pri jeho prepustení z väzby, pri prijímaní jeho písomného sľubu, pri nahradení väzby a takisto aj pri ukladaní obmedzení a povinností alebo pri ich zrušení. Takto odôvodnené namietané porušenie týchto ustanovení ústavy preto nepovažuje ústavný súd v okolnostiach tejto veci za relevantné.

35. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nevyhovel ani v časti ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 1, 2, 3 a 4 ústavy.

IV.3. K namietanému porušeniu čl. 50 ods. 3 ústavy:

36. Základné právo na obhajobu sťažovateľ v ústavnej sťažnosti síce citoval a zahrnul ho aj do petitu požadovaného výroku, avšak vzhľadom k obsahu ústavnej sťažnosti ústavný súd nezistil žiadne dôvody porušenia tohto základného práva, žiadnu argumentáciu alebo skutkové okolnosti, za ktorých k porušeniu tohto základného práva malo dôjsť, ku ktorým by bolo možné zo strany ústavného súdu zaujať stanovisko. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosti ani v tejto časti nevyhovel.

37. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel a zároveň vrátil vec Špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Špecializovaný trestný súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

38. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

39. Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie 48 000 eur, teda 500 eur za každý mesiac trvania primeraných obmedzení a povinností presahujúce obdobie troch rokov, ktoré možno podľa neho považovať za aprobované.

40. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez

porušovania základného práva (IV. ÚS 36/2024, III. ÚS 57/2024). Napriek skutočnosti, že ústavný súd v dôsledku konštatovaného porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa zrušil napadnuté uznesenie odporcu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, spôsob, ktorým došlo k porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľa hmotného charakteru a dĺžku trvania tohto zásahu už nemožno zvrátiť novým rozhodnutím odporcu vo veci. Vzhľadom na uvedené a najmä s ohľadom na celkovú dobu trvania uložených povinností a obmedzení považoval ústavný súd za dôvodné priznať sťažovateľovi aj primerané finančné zadost'učinenie, zohľadňujúc konkrétne okolnosti sťažovateľovho prípadu a dĺžku trvania zásahu, vo výške 4 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

41. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 442,38 eur. Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, bol viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý si ho uplatnil v uvedenej výške za dva úkony právnej služby v roku 2023.

42. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(§ § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu).

43. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je Špecializovaný trestný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu